

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . 20.— „
četrt leta . . . 10.— „
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
„ „ „ dvakrat . . . 80 „
„ „ „ trikrat . . . 50 „
za nadaljnja uvrščenja od peti-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštne.

Profesor Vadjal.

Višji šolski svet za Slovenijo je institucija, ki pravzaprav vodi in ureja slovensko šolstvo, kaiti poverjeništvo za uk in bomočastie doslej ni imelo ali volie ali časa, da bi pokazalo svoje obzore. Zganilo je svoje ude le v strankarske namene. Kaiti dosedanj poverjenik se je čutil na svojem poverljeniškem stolčku vedno bolj za pripadnika politične stranke kot za šolnika.

Zato bi na pričakovali, da bi bil vsaj višji šolski svet tak, da bi mu lahko zagrali v važnih časih po prevratu svojo šolsko ladjo. Toda kakor ni imelo učitelstvo besede pri ustrojenju višjega šolskega sveta, tako ni dobila ta institucija svojega krmanja od predurienem predlogu učitelstva, ampak po mrlosti Vrstovškovi, ki je izbral za ta posel svojega nekdanjega tovariša iz praškega akademškega društva »Trilava«.

Ko je javnost zvedela za Vadjalovo imenovanje za predsednika višjega šolskega sveta, je mislil vsakdo, da gre za neslano Vrstovškovo šalo, a šlo je za resnico, ki so se čudili celo Vrstovškovi politični privrženci, ki se je niso znali drugače razlagati kot z Vrstovškovo trmo, češ da je hotel pokazati s tem med normalnimi ljudmi nemogočim imenovanjem svojo moč.

Tako se je prihulil na čelu višjega šolskega sveta človek, ki mu primaniku- lejo razen zmognosti še vse druge lastnosti za tako važno mesto. Nani spada moč s točnim poznanjem vsega šolstva, resen, stvaren, vzvišen nad osebnim maščevanjem, preudaren in trden v načelih. Z Vadjalom pa je dobilo učitelstvo za predsednika človeka, proti kateremu se je že drugi energično protestiralo pri vladi. Upamo da bo sedanj vlad več na urejenem šolstvu in složnem delovanju učitelstva kot na prošnih in solzah človeka, ki je pokazal z nekaterimi nastopi, da ne pozna namrečivnejših pravil o dostoinosti.

Človek, ki grozi z meči vsakemu kdor dvomi o njegovi sposobnosti za predsedniško mesto, ne spada nani in ne zasluži drugega, kot da se ga požene nazaj med šolske klone, kjer lahko napreji pretaka solze pred učenci, kot jih je nekda v Novem mestu, ali pa v Gradcu. Jugoslavije nismo orborili za to, da bi načeloval višjemu šolskemu svetu človek, pod katerega vodstvom se je smelo nemoteno zahtevati odsvolitev učiteljice samo za to, ker je Srbkinja, ali pa zato, da bi vodili naše šolstvo ljudje, ki hočejo dokumentirati svojo značajnost s pripravnostjo kar k 3 političnim strankam. Ko bi vedel Vrstovšek, da ga je njegov ljubljeneec izdal, komaj se mu je malo zazibal poverjeniški stolec, in da je nosil napredaj svoje „moči“ k dr. Lončarju bi se tudi malo poraskal nad tem svojim onrodom, ki ga je predlagal pred svojim odhodom iz vladne palače za dvornega svetnika, da ga malo ponlača za mnoge preiskave, ki jih je napravil višji šolski svet v zadnjem času naprednim učiteljem. Mi smo načeloma proti temu staremu naslovu, a če že mora ostati, ga naj dobe zaslužni mozie.

Kravjih kupči in mešetarih ne priznavamo nikjer, naimani pa v šolstvu, ki tvori temelj narodnega življenja. Da ga ne zastrupite, napravite red v šoli in odstranite človeka, ki ga smatra učitelstvo za svoje izzivanje, ako ostane še na predsedniškem mestu. Naša deputacija je go-

vorila, zdaj je na vas predstavniki vlade, da pokažete svojo vnetost za red in napredek države!

A. M.:

Zadoščenje po volilni borbi.

(Dopis iz Ribnice.)

Minula volivna borba se je vršila v ribniški dolini v znamenju blatenja šolstva. Na shodih SLS je bila šola na dnevnem redu in padale so težke obdolžitve na rovaš učitelstvu, ki se moče pokoriti vsemogočnemu njenemu diktatu.

Da pa lažje podro svoje obdolžitve, zato so uporabili izpoved človeka, ki je bil 23. t. m. pred ribniško sodniš kaznovan za svoj predolgi jezik.

Lovšin Franc se imenuje vitez, ki je koval kopie blatenja in sumničenja za stranko in iskal prilike, da naide trenutek, ko lahko plijne naprednemu učitelstvu in šoli v obraz.

Nemirna nprav, da huiskanje sta ga gonila že davno, a med volivno borbo posebno intenzivno po Ribnici in po njenih krčmah. Iskal je in našel. Dne 14. novembra t. l. je dobil žrtev — učitelja Leota Ferluga in po večeru, ki je končal zant s precejšnjim mačkom, je nesel g. predsedniku kraj, šol. sveta — dekanu, možu, ki živi preteklosti in strankarski strasti, nočico o bogokletnem učitelju, ki uči v šoli mladino v duhu ateizma.

Kaj se je zgodilo, je znano iz časopisnih vesti. Kakor kak naša je pogl. dekan učitelja na cesto in ni ga bilo človeka v okraju, ki bi se dvignil v obrambo učiteljske časti! Kie sta bila šolski voditelji in okrajni šolski nadzornik? Kaj pa predsednik okrajnega šolskega sveta, ki je prišel v okraj pa se do danes še ni javil učitelstvu in najbrž tudi drugim ne z nikako okrožnico? Le izporememba podpisov na aktih je pokazala, da je prišel nov šef v deželo. Kie ste bili in kie ste še danes? Ali sme v šoli vsakdo gospodariti po svoji volji? Vzdrinite se in zavedite se, da ste tu v varstvo šole nienega ugleda, ne pa da pasivno gledate politične demagogije, ki blatijo to institucijo in učitelstvo vsevprek!

Toda učitelstvo je na straži.

Dne 23. t. m. je bila v Ribnici sodna obravnava in človek, ki ga je predsednik lokalne organizacije JDS imenoval na volilnem shodu 21. novembra lažnikom, je prejel plačilo za svoj predolgi jezik: 14 dni zavora postreženega s postom in pa poravnava vseh stroškov procesa.

Dobra lekcija za blatilce šole, a žal, da je zagel le reprezentant elementov, ki im je šola trn v neti. Obravnava je osvetlila jasno podlo nray nasprotnikov šole. Krinka krščanstva skriva najgrše značaje med seboi. To je plašč, v katerega se skrivajo reprezentanti preteklosti, hlapi bivšega režima, kateri ne moreto zreti nad seboi solca svobode. V njih dušah je tema v njih srcih zloba, in jezikih strun. V dosero svojih demagoških ciljev uporabljaio razne elemente.

Poslužujo se prižaničev, ki po gostilnah in beznicah iščeio žrtev, a uđnilato se jim tudi ljudje, ki bi morali biti zaščitniki šole, ki bi morali stati na braniku v obrambo nienega ugleda.

Ker na so strankarji zato se ne dvigneio na njih mišljenje nad to ozračje in

tako gleda šolstvo v tem okraju žalostno sliko neodločnosti, brezsmotnosti in cincanja.

O nieri bi odločal rad človek, ki ima v lastni hiši spomine dni, ko je bila kriva hrbtnica čednost pasja ponižnost temeljna lastnost učiteljske pare in brezpogojno hlapčevstvo. Šušteršičin in Habsburgovcem vzor! Ti so bili 23. t. m. obsojeni — a žal, da gre sedet mož, ki je le njih žrtev! Toda v niem je personificirana njih krivda in zato naj vedo taki nadzorniki, predsedniki krajin šolskih svetov in šolske volitilji, ki pozabljajo, čemu so na čelu šole, da jih zavedno učitelstvo prezira in se ne briga za strun, ki ga v svoji onemogli lezi, v svoji borniranosti in strankarski zaslepljenosti brizgaio okoli sebe.

Obsojeni ste in to nam je v zadoščenje! Na vaše pisanje po listih SLS odgovorjati pa je nad našo častio. Toliko dovolj!

DRAGOTIN KVEDER:

Odgovor A. Koprivcu na njegove kritične misli o moji studiji:

Svetovno naziranje in naša stanovska organizacija.

(Konec.)

Religioznost namreč ni istovetna z brezpogojnim verovanjem na ukaz v smislu bistvenega interesa cerkve. Kljub vsem naporom cerkve uveljavljati povsod svoj interes po brezpogojnem verovanju na dogme in teze, kljub res takšnemu verovanju pri veruiočih, opažamo in lahko konstatiramo prav nizko stanje religioznosti pri nas. Pokliči, dragi prijatelji, pred sebe vse sodnike po Slovenskem, in informiraj se enkrat pri njih o stanju religioznosti našega naroda. Pogledj dezolantne razmere v Evropi! Glede učinkovanja religioznih idej izkazuje človeštvo v Evropi morda največji deficit. Azijati nas imajo naravnost za nereligiozne. Kaj nam pomaga, ako se učimo in znamo samo na pamet »Ljubi svojega — — — — —«, v praksi se pa vsi povprek vedno le prepiramo, kregamo, preziramo in zavčujemo, sovražimo in obrekuemo, posebno še celo po časopisju. Kaj pomaga tako perfektno znanje, ako organiziramo boie proti vsemu, kar se nam ne pokorava in podrejuje, ako snuiemo proti vsaki že obstoječi organizaciji in napravj ravno toliko protioorganizacij. S tem le sami stvarjamo razlike, neskladnosti in nasprotstva.

Ko bi delovali v nasprotnem smislu in nivelirali nasprotstva in razlike, čuvali, da se ohrani prepotrebna sloga in vzajemnost, kjer še obstajajo, potem se mi zdi imamo šele pravico, propovedati ljubezen. Inače vendar zveni kakor poruga.

Pri nas pa se le neznatno pozna učinkovanje religioznih idej s takim civilizatoričnim vplivom, ker nam jih manjka, odnosno, ker so ideje, ki naj bi bile religiozno učinkujoče, po večini le v dogme, okamenele mrtve trditve, o katerih po sebi odpade vsako razpravljanie.

In ako vlačim religiozne ideje, ki jih imenuješ težko umliiva sistematična vprašanja verstva, v vsakdanosti storim to namenoma. Ker ravno to sedanje vsakdanje življenje mi je vsak hip, sedaj, naipomembneje, najvažneje, ki mi ti za trenutek ne sme pozrešati vpliva religioznih idej.

Tebi se pa napačno in smešno zdi, ako hočemo pri nainavadnejši soc. politični studiji, ki govori ravno o tem našem sedanjem življenju, »delovati z najtežjim stroji znanstvenega izsledovanja.« Zato Te prosim, da poveš, pri kateri ne-navadni soc. politični studiji o ne-vskdanjem življenju našem te le samoto potrebno.

IX.

Praviš, da smatram naše žitje kot proces v monističnem zmislu. Zares smatram svoje in vsakega žitje kot individualni proces v fizičnem in psihičnem oziru. Dalje pa tudi trdim, da smo navzlic temu ravno vsak za sebe individualni proces, vsak za sebe ločeni svetovi, da živimo vsak za sebe svoje lastno življenje, česar pa ne uči monizem tudi ne panteizem, prei še dualizem. Nisem jaz prvi ki to konstatira, a zdi se mi, da je še najbolj stvarno. Pri konstatiranju stvarnosti (Wirklichkeit) pa je edino pravilno, da smo prosti in ogyobejeni vsake teorije.

Žal bi mi bilo, ako bi postala moja prva razprava le novo netilo za nepotreben razpor. Kakor to pismo, sem pisal tudi nio edinole z namenom, da pridemo vsaj v naših vrstah z brezplodnimi prepirkami do kraja in s tem v nepotreben sklad.

V tem smislu presoiai tudi ta moj odgovor na svoje kritične misli!

Tvoji udani

Kveder.

T. G.:

Šola in oder.

Smern modernih pedagoških stremljenj se je začrtala posebno živo v zbližanju šole z domom, v udeistvovanju vzgojnih načel izven šole. Poglavitno, kar lahko nudimo v tem zmislu mladini in njenim neposrednim vzgojiteljem, je vzgoia, ki združuje etične in estetične zakone. Največkrat ne vedé reditelji kako bi se lotili tega dela in kako bi deco v prostem času vzgojno zaposlili. Stremiti moramo torej za tem, da zasloimo deco ob njenih prostih urah tako, da ta čas prikljče pridoblene nauke v spomin in jih potem tudi praktično udeistvuje.

Ena teh zaposlitev je prosvetno delo izven šole. Prva bodi tudi v tem slučaju učitelju mladina. Vse sile, ki jih učitelj posveči delu izven šole, naj bodeio namenjene predvsem mladini.

Poleg telovadbe in izletov vpliva na čuvstvenost in na čut lepote v največji meri oder. Zanimanje in veselje do odra vzbujajo že šola sama: učitelj pa pazi in deluj na to, da ta pobuda v mladini ne zamre. Stopnioma podaia otroku vse tisto iz katerega se sčasoma izcimj hotenje do sodelovanja in uvidevanje potrebe odra.

Ko stoni otrok v šolo, ponavlja učiteljeve besede. Ko je otrok nomalem obvladal snov, citira sam dotično besedilo in učitelj mu le tunatam pomaga: to memoriranje v velikem lahko primerjamo s prvimi vajami na odru. Pozneie otrok deklamira pred razredom: moment, ko se vzbudi v otroku čut samostoinosti in neodločnosti. Za tem nas sili k memoriranju odstavek ali pesem s sodelovanjem dveh ali več oseb, ki tudi končno nastopiio pred razredom. Poleg samostoinosti in neodločnosti se oglasi v tem slučaju že čut reda, ki stopi pred vsem drugim v ospredie: za-

kaj vso pozornost mora učenec posvetiti razporedbi snovi.

Vsi ti nastopi, vse te vaje so predhodniki čitanja dramatičnih del na višji stopnji. Pogoj čitanju pa so dramatična dela sama, napisana v šolskem listu. V obeh izšlih številkah ne najdemo niti enega podobnega odstavka. Naziranje, da višja stopnja ne rabi v učnih knjižah dramatične, ker mladina ponavleč že iz knjižic samih vadi je napačno. **Ves razred naj se zainteresira ne glede na nadarjenost: saj je tako lahko spoznamo dispozicijo učenec do odr.**

Iz tega izvajam:

Šolski list višje stopnje prinašal izvirne mladinske igre, odlomke ljudskih iger ali najboljša momenta iz klasičnih predstav (Pepelka, Snegulčica, Kraljček Trnulčica, Sen kresne noči itd.).

Vsaka šolska občina imei otroški oder. Kjer deluje že kako dramatično društvo, tam si šola zasluži nekaj ur v tednu za vaje in nekaj dni v letu za prireditve. Kjer ni odr, se lahko z malim trudom priuredi šolska soba. Treba je le nekaj volje in srečnosti.

Generacija ki izide iz tega okolja, ne bo ob prostih urah razabundirala, temveč bo vršila svoje delo v znamenju prosvete. V čim večjem obsevu bo v mladosti zainteresirana, v tem večjem številu se bo pozneje posluževala vseh prijetnosti in koristi prosvetnega dela.

Šolsko zanimanje vzbujal šolsko čtivo, iniciativno na delu učitelja sama. **Zato: tja, kjer še ni odr, tja tako učiteljstvo, ki ima smisel do tega dela, — ne pa obratno.**

Razmere na prekmurskih šolah.

(Dopis iz Prekmurja.)

Madžarska je ratificirala mir in Prekmurje je definitivno pripadlo k Jugoslaviji. S Prekmurjem je dobila Jugoslavija lep kos zemlje. Vendar ni dovolj, da se je ta dežela samo kot dežela priključila k naši državi, ampak pridobiti moramo tudi nieno prebivalstvo za Jugoslavijo. Ker brez nje Prekmurje še dolgo ni jugoslovansko. Kaj nam rabi samo zemlja brez zavednih prebivalcev? Pridobiti prekmurški narod za slovensko stvar na ni tako lahko, kakor si marsikateri misli. Ni dovolj, da se izdajo postave (ki mnogokrat ne odražajo razmeram), katerim se naj Prekmurec slepo ukloni ter zraven ne ve, zakaj in za koga. Ne mislimo, da so se z par puhlimi besedami, ki stoje na papirju že postavila tla madžaronstvu in da je ta ubogi zapelani narod že rešen. Le poelimo, kako so nam naklonjeni Prekmurci! To nam jasno kažejo volitve, katerih se je udeležilo le 35% volilcev. A kaj je temu krivo? Kriva je temu pomankljiva znanost prekmurskega kmeta. Sai je vendar bil to režim avstr. ogrski, pustiti kmeta neumnega, kajti samo tedaj so ga lahko izkoriščali in ga pritiskali, kakor se jim je poljubilo. Brez vsakega pretiranja lahko rečem, da so Prekmurci pač za celih 50 let za našim ljudstvom. Zato je pa nujno potrebno, da mi ta narod vsikdar in povsod izobražujemo in mu pridemo vedno z nasveti na pomoč. To je pa vse, kakor dolžnost našega učiteljstva. Sai je že stara stvar, da se kmet, ako rabi kakšen nasvet obrne do župnika ali pa učitelja. Kar se tiče prvih, pač ne more dobiti pri njih prekmurški Slovenec dobrega nasveta, ker so pa večini vsi Madžaroni: kar se pa tiče zadnjih, so tukaj natveč nastavljeni domači učitelji — Prekmurci, katerih polovica je tudi madžaronska, druga polovica so pa, lahko bi rekel sami baroni in grofi, ki se naibžje sramujejo govoriti in občeavati s preprostimi ljudstvom. Govori se že celo, da so uradniki, došli iz Slovenije, sami kmetje in hribovci, ker ne nosijo frakov in se ne klanjajo pred vsakim pomom. Treba je torej za Prekmurje delavnih in požrtvovalnih ljudi, ki bodo Prekmurju kmalu izpremenili lice. Marsikdo pa bode trdil, da je neizvedljivo staro navado, izpremeniti in bo mogoče utemeljeval svojo trditve s tem, da bo rekel: čim neumnější je kmet, tem bolj trmast je. Dobro. Vendar moramo mi skrbeti za prihodnost. Mladina je tukaj, ki bo vodila nekoč Prekmurje popolnoma slovensko v naročje Jugoslavije. Zato moramo napeti že zdaj v začetku vse svoje moči in vzgojevati mladino v tem smislu. Seveda je to lažje rečeno, kakor storjeno. Mladini do 12. leta so že Madžari tako vcepili madžarski duh, da bode stalo sedaj mnogo truda, predno se to popravi. Mnogo je učiteljstva v Prekmurju, ki je prišlo semkaj z najlepšimi ideali da deluje v prosah narada in ki vrši z vso vestnostjo svojo dolžnost. Zato je nujno

potreba, da se to učiteljstvo podpira povsod in od vsakogar pri njegovem težkem delu na narodnem in kulturnem polju. Ne pa kar se žalibog dogaja, da se ga v njegovem delovanju ovira da celo prenevanja. Težave, ki so zvezane z učiteljskim delovanjem, hočem podati v nekaterih primerih. Na neki dvorazrednici uči v prvem razredu Prekmurec in v drugem učitelj — Slovenec. Sedaj pridejo otroci drugo leto v II. razred in ne pozna niti slovenskih pismenk. Kaj naj počne sedaj učitelj z njimi? Začeti mora znova. Pod madžarsko vlado je bil ustroji v malem približno ta-le: Šolski obisk je trajal od 6.—12. leta, torej za dve leti manj, kakor pri nas. Šolsko leto je trajalo od novembra do maja samo 6 mesecev. Sedaj je uvedena šolska obveznost že do 14. leta. Temu se Prekmurci pač ne morejo privaditi, zato pa tudi učenec nad 12 let starih sploh ni v šolo. Sai pa tudi v Prekmurju ne poznamo nobenih postav, (vsaj na zunanji ne) in tudi menda ni nobene oblasti, ki bi kaznovala neredni šolski obisk. Se lepši je bil pod Madžarsko pouk sam. Učitelj je bil velik gospod in je poučeval, kadar se mu je ravno poljubilo. Sai se ni za nje nihče zmenil in tudi ni bilo nobenih postav. Glavno je bilo, da je dobil plačo. Napravil si je lahko počitnice po celi mesec, kadar je hotel. S tem je ustregel sebi in pa tudi starišem. V dnevih pa, ko se mu je vendar zljubilo sklicati otroke v šolo, je večkrat, namesto da bi poučeval porabil otroke v to, da so mu delali na polju in mu lupili krompir. Ali mislite, da so se teh zlatih časov in navad tukajšnji učitelji, ki imajo v tem dolgo vrsto let prakse odvadili? Odkrito rečeno — marsikateri ne! Že so se dogodili tudi sedaj slučaj, ki so popolnoma slični gori navedenim.

V dnevih pa, ko se jim je vendar zdelo vredno poučevati so na z vso vestnostjo zoolnievali naročila madžarske vlade in nomadžarevali slovensko deco. Prvo je bilo, da so prepovedali pod nastrožjo kaznijo govoriti slovensko, akoravno otrok ni razumel in ne znal niti besedice ogrsko, ko je prišel v šolo. Lahko si mislimo, kakšen je bil njih napredek, če niso ničesar umeli, kar so se učili. To se je nadaljevalo in gojila se je le madžarsčina dan na dan, tako dolgo, da so jim slednjič vendar utepli s pomočjo palice ta preljubi jezik v glavo. Naučili so le toliko, da je otrok za silo govoril ogrsko in je znal podpisati svoje ime. S tem so jim na obenem vtepli v glavo misel, da so postali popolni ljudje — saj so znali madžarsko — in dosegli so, da so otroci začeli misliti madžarsko in sovražiti svoj slovenski materni jezik. Za ostale predmete se niso brigali. Bog obvarui, da bi kateri učitelj omenil kaj iz zgodovine prekmurskega ljudstva. Z znanostjo par madžarskih besed je bila pa šola tudi končana. V dokaz, kaj so se otroci naučili v madžarskih šolah naj služi to-le: Nekega učenca, ki je z najboljšim uspehom dovršil šesti razred ljudske šole sem vprašal navadno seštevanje s celimi števili. Siromak se je dolgo časa mučil in mučil, postal je rdeč in slednjič je priznal, da se tega ni nikdar učil. V zgodovini in zemljepisni ni imel niti najmanjšega pojma. Tako se je podučevalo popreje. Večini učiteljev, ki so sedaj v naši službi, se bode teh navad pač težko odvaditi. Marsikdo si bode mislil, da jaz lelo stvar pretiravam. Vsakdo, ki se zanima za šolstvo v Prekmurju, se lahko prepriča o resničnosti mojih besed, ako se le obrne do katerega tukajšnjih učiteljev. Vsak mu bode rad dal natančne podatke.

Zato je na potreba, da mi to vrzel kolikor mogoče oblažimo in da privedemo prekmursko mladino vsaj do onega znanstvenega obzorja, ki jo ima mladina pri nas. Zato pa naj vse oblasti brez izjeme, posebnoma pa višji šolski svet, podpira tukajšno slovensko učiteljstvo naj upošteva njih želje in nasvete, kajti samo tukajšnje učiteljstvo najbolje ve, kaj je treba preuštiti, da se odpravijo napake in izpopolnijo vrzeli v prekmurskem šolstvu.

Kronika.

— **Učiteljski upokojeenci v Italiji.** Število učiteljskih upokojeencev je na 1. februarja 1920 doseglo 7362, ki so po višinah pokojnin porazdeljeni tako-le: 1502 z manj nego 500 L letne pokojnine; 3164 s pokojnino od 500—1000 L; 2633 s pokojnino od 1000—2000 L in 63 s pokojnino nad 2000 L. Še bolj strašna je slika, ki nam jo nudi tabela pokojnin vdov učiteljskih upokojeencev. Od teh je 1092, ki imajo 250 L letne pokojnine; 898 s pokojnino od 250—500 L; 629 s pokojnino od 500—1000 L in 17 s pokojnino nad 1000 L. — Da se odmore te revščine do preuredbe penzijskega fonda, je stavljen predlog, da se nakaže tem trpinom predum na bodoče

pokojsninske poboljške in sicer za upokojeence 150 L, a za njih vdove pa 1000 L.

— **Z ozirom na ureditev učiteljskih pokojnin v Italiji** je zavzel učiteljski sindikat v Bologni sledeče stališče: 1. Starost upokojeencev naj se giblje od 45. do 55. leta, službena doba pa od 20. do 35.; 2. pokojnina ne sme biti manjša od polovične plače, ki jo je imel prizadeti v zadnjih treh službenih letih in je jemati v obzir tudi draginske doklade, stanarino in vsakršne posebne doklade; 3. kdor je dosegel določeno službeno dobo, naj se mu dodeli poseben suplent; 4. penzijski prispevki naj se odračunavajo od vseh učiteljskih prispevkov; 5. država mora dati na razpolago učiteljskemu penzijskemu skladu potrebno svoto za pokritje večjega stroška, ki bo nastal po definitivni uredbi sklada. Pri tej poslednji točki je sindikat poudaril sokrivdo države v vprašanju penzijskega sklada, ker se je šele 20 let po sprejetju zakona Casati (s katerim je bil juridično ustanovljen ta sklad) odločila, da ga tudi v resnici ustanovi. Ako nima pokojninski sklad zadostnih sredstev in mu jih država tudi neče dati, tedaj je edino njena dolžnost, da prevzame ta zavod v lastno režijo in uredi vprašanje pokojnin po zahtevah pod točko 1.)

— **Preganjanje socialističnega učiteljstva v Franciji.** Pod vlado Milleranda so začeli v Franciji preganjati socialistično učiteljstvo na najkručeji način. Zveza francoskih učiteljskih sindikatov se je bila o priliki štrajka francoskih železničarjev postavila na stran poslednjih in se je s tem pregrešila zoper suvereniteto države. Tako se glasi vsaj obtožba Millerandove vlade. Vsi voditelji takratnega gibanja so ali zaprti, ali pa odpušteni iz službe. Tako je n. pr. zaprt učitelj Lorient. Med odpuščenimi beremo imena slediš socijalistov: Francois, Marje Mayout, Julia Bertrand, Lucie Collard, Helena Brion, Paul Briard (ki uživa provizorno osebno prostost), Herlette Izambara in Louis Bouet, glavni tajnik Zveze sindikatov. Premeščeni in na drug način kaznovani so sledeči: učiteljica Bouet, Gabrielle in oba Duranda. Vsi preganjanci so energični borilci za pravice učiteljskega stanu, ki so storili tudi mnogo dobrega francoskemu šolstvu.

— **Francoski učitelji in pravica svobodnega združevanja v Franciji.** Minister javnega šolstva v Franciji je predložil zbornici načrt zakona, po katerem se močno utesnjuje pravica sindikalnega združevanja za vse državne nastavitelce. Vključ protestu vseh učiteljskih organizacij je ministrstvo v proštem juniju razpustilo vse organizacije, ki so oživele na podlagi zakona od 21. marca 1884. Zveza učiteljskih sindikatov pa je sklenila obdržati vseeno i nadalje svoja zborovanja. Opozarjamo posebno, da je bilo na Francoskem vsako sindikalno delo že itak tako pod vplivom države, ki mu je določala obliko, metodo, vsebino i obenem tudi skrajno mejo. Tam je tudi učiteljstvo popolnoma izključeno od dela na javnem administrativnem polju. Demokratizem živi tedaj samo na papirju, kar nam posebno dokazujejo preganjanja poslednjih mesecev.

— **Proti šoli.** V Maneresu na Filipinskih otokih je prišlo vsled odpora domačinov proti vpeljavi splošne šolske dolžnosti do spopada s stražniki, pri čemer je bilo 30 domačinov usmrčenih. Med žrtvami je tudi tamošnji učitelj. Kaj ne, prave kranjske razmere!

— **Šolski izdatki Angleške.** Provlzorična, mi nimalna skala za povišanje učiteljskih plač na Angleškem, ki jo je predložil minister prosvete M. Fischer, je povišala državne izdatke za vzdrževanje šol za 3,500,000 funtov šterl. V letu 1913. so znašali ti izdatki (izključujoč univerze in kolegije) okoli 14 mil. funtov šterl. V proštem letu se dosegli vsoto 33,900,000, a v letošnjem letu so se povzpeli na ogromno vsoto 45,000,000, kar pomeni 40% zvišanje z ozirom na lansko vsoto. V nji so zajeti izdatki za osnovne in srednje šole, tehniške in učiteljske penzionate. Državni stroški za vseučilišča in nekatere kolegije so znašali v lanskem letu 1,000,000 funtov šterl., letos pa narastejo za pol milijona. Istotako je postavljena v proračun visoka vsota za vzdržanje Narodnega muzeja in Galerije umetnosti.

— **Za bolne učitelje v Franciji.** Na predlog poslancev P. Evana, H. Avrilja in P. Ramella je sprejela šolska komisija francoske zbornice resolucijo, v kateri se vlada poziva, da zavaruje učiteljstvo proti napadom jetike in da se mu da v slučajih bolezni pravica dopusta treh let s polno plačo, in v posebnih slučajih še dveh let s polovično plačo. Po mnogih peripetijah je bil ta zakon sprejet z bornici z običajnimi pomiselki zakladnega ministra.

— **Zobozdravniška klinika v Baselu.** V tem švicarskem mestu so ustanovili zobozdravniško kliniko za ljudsko-šolske otroke. Zdravljenje zob se vrši z dovoljenjem prizadetih staršev in je brezplačno za revne učence. Država nakazuje zavodu podporo 20,000 Fr. na leto.

— **Učiteljska kriza v Ameriki.** Iz poročila o zborovanju šolskih delegatov deveterih držav v Ameriki, ki se je vršilo v zadnjem času v Novem Yorku, je razvidno, da manjka Uniji samo v državi Novi York nad 5000 učnih moči. Zastopnik West Virginije je poročal, da niso mogli v letu 1919, odprti zaradi pomanjkanja učiteljev okroglo 400 šol in da učiteljstva odpustijo vsako leto le eno petinko potrebnih učnih moči. V državi Alamana je bilo zaprtih 500 šol za belokožce, in ravnotoliko šolskih zavodov za črnokožce. V neki grofiji v Pensilvaniji je 53 šol brez potreb-

nih učiteljev. Po neki statistiki zveznih držav primanjkuje v Ameriki nad 50,000 učiteljev in ogromno število 60,000 učnih moči je pa nespособnih za vsakršno šolsko delo. Tajnik šolskega oddelka države Mikane, je izjavil, da se je v lanskem letu odpovedalo službovanju 145,000 učiteljev. Glavni vzrok krize v ameriških šolah je slab gnotni položaj, v katerem mora živeti ameriški učitelj. Srednja plača v državi Alabama je bila za učitelje šol za belokožce 470 dolarjev, za učiteljice istih šol 312 dolarjev; v šolah za črnokožce pa je dosegla komaj 179 dolarjev. Tako poroča Yournal od Education. Drug šolski list The High School Journal pa poroča, da je v Uniji 40% učiteljev na deželi, ki zaslužijo v enem letu manj nego 600 dolarjev, 36% manj nego 500 dolarjev, 15% manj od 400 dolarjev; največje število pa je takih, katerih letna plača se giblje od 300—100 dolarjev. Mesto Novi York porabi 250,000,000 dolarjev za avtomobile, medtem ko znaša strošek za učiteljstvo le 36,000,000 dolarjev.

— **V Španiji.** Prvi šolski zakon je bil v Španiji ustvarjen leta 1857; določal je minimum učiteljskih dohodkov letnih 200 L in službene poviške 25 L. V letu 1904. je bil minimum povišan na 500 L, v l. 1915. na 625 L in v letu 1919. na 1500 L. A to še po vztrajni agitaciji od strani učiteljstva. Število vsega učiteljstva na Španskem znaša 28,200.

— **Konec učiteljev — organistov.** Kakor pri nas so tudi na Češkem v nekaterih krajih učitelji vršili kot postransko službo, službo organista v cerkvah. To je bila navada v bivših avstr. časih, ko so učitelji morali skrbeti radi sramotno nizkih plač, za postranske zaslužke, toda sedaj, ko je češka republika gnotno zboljšala položaj narodnemu učiteljstvu, prestala je ta potreba. Zato je češka učiteljska zveza sklenila, da prepove vsakemu učitelju orgljanje po cerkvi, ker je tako delo poniževalno za učitelja, ki postane na tak način uslužbenec župnika, kar ne odgovarja njegovemu dostojanstvu kot prosvetnemu delavcu. Vsak učitelj, ki se ne bi pokoril temu sklepu, bo izključen iz učiteljske organizacije. — Isto stanje je ponekod tudi še pri nas v Sloveniji in dobro bi bilo, da se tudi pri nas naredi konec učiteljem — organistom.

— **Žena — minister prosvete.** Kakor javljajo iz Washingtona, namerava novi predsednik Harding iz hvaležnosti napram ženstvu, ki je pri volitvah zani glasovalo, predlagati kongresu ustanovitev novega ministrstva prosvete, ki naj bi se poverilo kaki ženski.

— **Zahteve nemških soc. demokratov.** Pri razpravi o proračunu v čehoslovanskem senatu je bila sprejeta resolucija nemških soc. demokratov, v kateri se zahteva, naj vsaka narodnost v čehoslovanski republiki sama zase upravlja svoje šolstvo. Nadale je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva nov šolski zakon na podlagi ločitve cerkve od države. O tej resoluciji so glasovali v dveh delih ter je bil drugi del sprejet s 56 glasovi proti 55 glasovom.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ **Članom ljubljanskega uč. društva!** Društveno leto 1920. je skoraj končano. Položiti imam račune in obračunati z blaginikom poverjeništvu U. J. U. Ljubljana ter plačati članske prispevke tudi »Zvezi javnih nameščencev« (K 10.— za člana.)

Ker veliko članov ni popolnoma poravnalo svojih prispevkov, sem oddal strokovnemu tajniku člansko pismo, iz katere se lahko vsakdo prepriča, koliko še dolguje. Tam so tudi poštne položnice na razpolago.

Ako bi kak član do 6. jan. 1921. ne poravnal zaostanka, bom moral dotični znesek iztirjati s poštno-plačilnim nalogom kar bo seveda provzročilo neprijetne stroške. — M. Repovš t. č. blaginik.

+ **Uč. društvo za svetlenarški okraj zboruje** 5. januarja 1921 ob pol 11 uri pri Sv. Lenartu Slov. goric po decembrskem dnevnem redu, v kateremu se še pristavljajo: volitve in določitev letnine. Predsednik prosi, da se do 5. januarja 1921 vse poravna, kar je društvo sklenilo glede ptnine mesečno 5 K začeti s avgustom, glede prispevkov za pristop h Tvornici učil, Jugoslov. matici, rez, zaklad in učit. konvikt. Polnošteviline udeležbe se nadeja odbor.

+ **Učiteljsko društvo za celjski okraj** ima svoj redni letni občni zbor na praznik, dne 6. prosinca 1921 ob 9. uri predpoldne v celjski mestni deški osnovni šoli po sledečem sporedu: 1. Čitanje zapisnika. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Učitelj in učenec: predava okrajni šolski nadzornik Černež. 4. »Nova pravila« poroča tov. Brinar. 5. Predlogi. 6. Poročilo tajnika in blaginika o društvenem delovanju v minulem letu. 7. Volitev novega odbora. K polnoštevlini udeležbi vabi — Slivka, t. č. predsednik.

+ **Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo** okolico je zborovalo ob številni udeležbi 9. t. m. v Mariboru.

Predsednik je pozdravil navzoče in posebej mest. šol. nadzornika gospoda Fr. Finka. Nato je poročal o kongresu UJU v Beogradu.

Po končanem referatu naznani predsednik, da se Učit. društvo za mariborski okraj želi združiti z domačim Učit. društvom. Sklene se, da to vprašanje pretresata društvena odbora, ki naj o uspehu poročata pri prihodnjem zborovanju.

Z ozirom na dopis mest. šol. sveta glede izvolitve stalnega odbora, se je na predlog tov. Tomaziča izvolil sledeči odbor: tov. Poljanec zastopnik mešč. šol. tovariša Kozuh in Malenšek tovarišica Milčinski kot zastopnik ljudskih šol.

Z ozirom na dopis U. J. U. poverjeništvu Ljubljana, glede posvečanja skrbi za učit. nagraščaj, ki študira na tuk. učiteljsku, se je izvolil odsek, ki prevzame to delo. Izvoljeni so bili tovariši Grčar, Kozuh, Rakuša in tovarišica Stupca.

Sledil je referat tov. Šilaha o ustanovitvi pedagoškega odseka.

Nato otvoril predsednik debato o ustanovitvi odseka učiteljstva meščanskih šol, ker pa ni bilo nobenega predloga, se je ta točka stavila z dnevnega reda.

Glede vprašanja nerazdeljenega pouka se je vnela živahna debata. Ker je bil predlog sprejet enoglasno, se je sklenilo, da se tozadevno piše na Viš. šol. svet.

Sklene se, da se piše Viš. šol. svetu, naj izda enotno naredbo, po kateri naj bodo i četrtki pred in po prazniku pouka prosti dnevi, če se vrši na šoli razdeljen pouk.

Sprejme se predsednikov predlog, ki se glasi: Ker je »Uradni list« šol. vodstvom le balast, naj U. J. U. napravi potrebne korake, da dobimo šolski uradni list.

Zborovalci se pridružujejo resoluciji breziško-sevniškega učit. društva glede prikrasanih dnevnih omoženih učiteljc s sledečo spremembo 2. točke:

Konstatiramo, da je draginja za poročeno učiteljico ravno tako velika kakor za neporočeno.

+ Zborovanje belokranjskega učit. društva. V soboto 18. t. m. je zborovalo učiteljstvo tega okraja v Črnomlju. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu precej dobra.

Ker je bil predsednik zadržan oziroma bolan, je vodil zborovanje podpredsednik tov. Morela. Po prisrčnem pozdravu je prešel na dnevni red.

Odobril se je zapisnik zadnjega zborovanja. Podpredsednik je toplo priporočal pristop k društvu: »Učit. samopomoč«. Posebno je poudarjal, da bi morali učitelji z družinami pristopiti k temu prepotrebemu društvu.

Razgovarjalo se je dalje o nameravani ustanovitvi obveznih konsumnih društev za državne uradnike v Jugoslaviji.

Tovariš V. Menard predlaga: 1. Belokranjsko učit. društvo odklanja ustanovitev obveznih konsumnih društev za drž. uradnike po načrtu, kakor ga je izdelala komisija, ki jo je sestavil finančni minister. 2. Najbolj bi bili prizadeti tov. samci in oni, ki se ne bi utegnili posluževati za drug. Navedeni ne bi imeli od teh zadrug nikake koristi. 3. Soglašamo s predlogom učit. društva za breziški in sevniški okraj. Obdrži naj se že obstoječo »Samopomoč«, katera naj se razširi po vsej državi. 4. Obveznost drž. uradnikov te »Samopomoči« naj bi bila kakor do zdaj — prostovoljna. Soglasno sprejeto.

Osnutek pravil za okr. učit. društvo U. J. U. v Beogradu — Poverjeništvu Ljubljana se je na predlog tov. A. Vardjan vzel na znanje in neizpremenjeno odobrilo.

Pri samostojnih predlogih se je vnela živahna debata. Opisale so se razmere na šoli v Preloki. Predloka je bila namreč letos, degradirana zaradi pomanjkanja učnih moči ne ekskurendo in pouk se je oskrboval iz Adlešič dvakrat na teden. Krajni šol. svet ni preskrbel kuriva in zato je prenehal tudi ta skromni pouk. V I. nadstropju je učilnica in pisarna. V pisarni so spravljene razne cerkvene stvari, kakor božji grob itd. Toraj je zasedena od cerkve. Velikonočno izpraševanje se vrši v šol. poslopu. Pred nedavnim časom se je opazilo, da je nekdo na sliki regenta Aleksandra iztaknil oči. Ključ od šole je v župnišču.

Na Bojancih je obolel tov. Aleš Šostarič (Prekmurec), ker nima peči v svoji sobi in ker so šipe v oknih pobite. Kako skromen je bil ta tovariš, naj vam priča dejstvo, da je hodil na hrano v Bukovje, za zajtrk pa je imel pest orehov ali jabolk, isto za večerjo.

Krajni šol. svet v Črnomlju je že meseca oktobra odstopil in na njegovo mesto ni bil imenovan gerent. Vse zadeve, ki pripadajo krajnemu šol. svetu, so nerešene, tako: šola nima drv, streha šol. poslopja bi se morala prekriti, za proračun se ne briga nihče. Občine ne bodo postavile za šolske potrebščine nikakih zneskov, toraj tudi doklad v ta namen ne bodo pobirale in šola ne bo imela pokritja za stroške. Dasiravno se je šolsko vodstvo večkrat obrnilo na okr. šol. svet s prošnjo, da naj se imenuje gerenta, je vse brezuspešno.

Skoraj slično kakor v Črnomlju je na Radovcih.

Zato predlaga tov. Morela naslednje predloge:

Belokranjsko učiteljstvo zbrano v Črnomlju dne 18. dec. 1920:

1. Najodločneje zahteva, da se že vendar enkrat imenuje za naš okraj tok nadzornik, ki bo hotel prevzeti to važno mesto. Učiteljstvu nam-

reč ni vseeno, da bi se naše šolstvo še bolj zatrla ter da zaostaja vse uradovanje.

2. Zahtevamo, da se one krajne šol. svete, kateri zadostno ne skrbijo za potrebščine ljudske šole, odstrani in imenuje gerenta, ki naj bi bil šolski voditelj ali pa vsaj šoli naklonjen človek, katerega naj predlaga šolsko vodstvo.

3. Krajni šol. sveti naj se sploh odstranijo, ker ti so le zavora šoli.

Tovariš V. Menard poroča: V »Učit. Tov.« št. 37 z dne 30. sept. 1920 je natančno podano poročilo tovarišev, katerim se kot bivšim vojakom z zrelostnim izpitom ne računa vojni let v službeno dobo. Ker je v našem društvu precej takih tovarišev, zato se obračamo potom belokranjskega učit. društva na U. J. U. — Poverjeništvu Ljubljana, da objavi, kak rezultat je prišel od ministrstva iz Beograda. Če ni dobilo Poverjeništvu U. J. U. Ljubljana še nikakih obvestil, zahtevamo, da takoj urgira pri ministrstvu prosvete in da se učitelje vojaške ne prikrasja na službeni dobi in povšičah.

Na zborovanju ljubljanskega učit. društva z dne 25. sept. 1920 so bile stavljene naslednje dve resoluciji:

1. U. J. U. — Poverjeništvu Ljubljana naj izposluje potom centrale pri ministrstvu prosvete v Beogradu, da se vštejejo onim učiteljem, ki so bili poklicani takoj po maturi v vojaško službovanje, vsa službena leta tako kakor tistim tovarišem, ki niso bili vojniki.

2. Vsa službena leta v vojni službi po zrelostnem izpitu naj se vštejejo v pokojnino ter naj se računajo od tedaj tudi povšiče.

Obe resoluciji sta bili soglasno sprejeti.

Zahtevamo, da U. J. U. — Poverjeništvu Ljubljana ukrene potrebne korake, ker drugače bi bili učitelji vojniki materijelno preveč prikrasani in zapostavljeni od svojih sošolcev nevoljakov.

Tov. Morela prebere dopis upok. nadučitelja Val. Burnika. Sklenilo se je, da se njegov dopis vpošlje na U. J. U. — Poverjeništvu Ljubljana. Prebral je tudi dva dopisa tov. Šostariča iz Bojanc, v katerih ta tovariš slika bedo in trpljenje, katero je imel do svoje obolevosti na svojem učnem mestu. Sklene se, da se vse te zadeve sporoči U. J. U. — Poverjeništvu Ljubljana, ki naj stori na merodajnem mestu energične korake.

Ko je tov. V. Menard pobral članarino, je tov. podpredsednik zaključil zborovanje.

Iz Jugoslavije.

— Proč z zavistjo! Naše plače ne da nekaterim ljudem mirnega spanja. Če bi to bili naši prijatelji okolo »Domoljuba«, bi ne rekli besede: da so na zašli v to družbo gospodije okrog »Našega Glasa«, je vredno vse obsodbe. Ta list, ki hoče biti »glasilo javnih nameščencev u kraljevini Srbija, Hrvata i Slovenaca« piše v svoji 51. števi z dne 23. t. m. v članku »Narobe svet« sledeče: »In kaj naj porečem o ljudskošolskih učiteljih, pri katerih uradni začetenja služiti v V. čin. razredu? Na učitelje se sedaj pač lahko varira izrek: »Der Lehrer fängt beim Hofrat an!« Bili so gotovo do sedaj slabo plačani; a da bi se jim priznalo takoi že pri prvem nastopu službovanja sicer ne čin. nač na plača dvornega svetnika v V. čin. razredu, ali univerzitetnega profesorja ni razloga. Če so postali učitelji državni uradniki, dobro: a začeti morajo tam kjer začetenja vsak drug državni uradnik na zadnem klinu lestvice državno - uradniških činov. t. i. v XI. činovnem, a ne v V. činovnem razredu. To je naravnost udarec v obraz vsemu drugemu osobito konceptnemu in sploh uradništvu z akademično naobrazbo.« — Razumemo dobro, da treba korenite regulacije plač pri vsem državnem uradništvu z akademsko naobrazbo in brez nje a tak način boia ne vodi do vsehoh. Mesto odkritega radovanja da se ie enemu stanu primorcelo do boljše eksistence, pa tolika zavist! Ljudskošolsko učiteljstvo ki ie vzrastlo ob krutem zatiranju in romanikaniu se v svojih temnih nekdanjih dneh ni nikoli posluževalo takega načina pisanja. Obsoia zato tolikoboli tako pisavo, ki ne kaže posebne akademične naobrazbe!

— Novi šolski nadzorniki. »Uradni list« z dne 23. t. m. prinaša imenovanja novih okrajnih šolskih nadzornikov. in sicer: 1. Za šolski okraj črnomalški: Mirosław Pretnar, vodja manjšinske šole v Ljubliani; 2. za šolski okraj novomeški: Janko Grad, sedaj okrajni šolski nadzornik v Novem mestu; 3. za šolski okraj krški: Ludovik Stiasn v. sedaj okrajni šolski nadzornik v Krškem; 4. za šolski okraj kočevski: Josip Novak, sedaj okrajni šolski nadzornik v Kočevju; 5. za šolski okraj kranjski: Vilibald Rus, vodja ljudske šole v Kranju; 6. za šolski okraj radovljiški: Josip Turk, šolski ravnatelj v Logatcu; 7. za šolski okraj lititski: Avgust Pirc, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubliani; 8. za šolski okraj kamniški: Matko Kantè, sedaj okrajni šolski nadzornik za ljubliansko okolico; 9. za

šolski okraj ljubliansko okolico: Andrej Rapè, učitelj na III. mestni deški ljudski šoli v Ljubliani in 10. za ljubliansko mesto in za meščanske šole na bivšem Kranjskem: Maks Kočevar, strokovni učitelj v Krškem.

— Ustanovitev šolskih odborov obrtnih nadaljevalnih šol. Poverjeništvu za uk in bogočastie ie poslalo vsem okrajnim glavarstvom, potem mestnim magistratom v Celju, v Mariboru in Ptuiu nastopni odlok: Večini odborov obrtnih nadaljevalnih šol poteče z dnem 31. decembra t. l. tretnja poslovna doba (1918. do 1920.). V zmislu naredb bivšega avstrijskega narodnega ministrstva z dne 5. aprila 1883. št. 6495. IV. in z dne 27. novembra 1893. št. 15.498. nai okrajno glavarstvo 1. prozvroči izvolitev zastopnika obrtnikov in njegovega namestnika; 2. pozove trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubliani nai imenuie svojega zastopnika; 3. predlaga semkai v imenovanje zastopnika naučne uprave in 4. povabi v smislu druge zgorat navedenih naredb morebitne druge prispevaloe kraievne činitelje nai imenuieio svoje zastopnike v šolski odbor obrtne nadaljevalne šole. Dotično poročilo z navedbo vseh članov na novo ustanovljenih odborov ie poslato na poverjeništvu za uk in bogočastie do konca meseca januarja 1921. nakar se bodo imenovali zastopniki naučne uprave v odborih. Dalie ie odredilo poverjeništvu še sledeče: I. Nova poslovna doba šolskih odborov obrtnih nadaljevalnih šol od dne 1. januarja 1921 do dne 31. decembra 1923 velia od dne 1. januarja 1921 za vse šolske odbore. II. Onim šolskim odborom, ki imao morda drugo poslovno dobo, in onim, ki so bili ustanovljeni v letih 1919. in 1920. se poslovna doba podaljšuje do dne 31. decembra 1923. Kier bi zahtevali kraievni razlovi, nai se odbor koncem tega leta na novo konstituira kakor bi mu že bila potekla vsa prva tretletna poslovna doba. III. Šolskim odborom, ki se ustanove v letih 1921. do 1923. teče prva poslovna doba do 31. decembra 1923. IV. Šolski odbori nai se sedai na novo ustanove tudi v onih okrajih, kier morda letos ne deluje obrtna nadaljevalna šola, kier pa ie bila taka šola lani ali pred voino.

— Za vpokojeno učiteljstvo. Vsem onim učiteljem ozir. učiteljicam, ki so bili vpokojeni v času med 20. julijem in 30. novembrom 1919., se bode računala penzija po dohodkih, ki bi jih imeli, če bi bili kot aktivni prevedeni 1. decembra 1919. na nove plače. Po odredbi ministrstva prosvete se bode takemu učiteljstvu štela penzija od 1. decembra 1919. dalje.

— Ureditev plač meščanskošolskega učiteljstva. »Jutro« poroča: V ministrstvu prosvete ie izdelana naredba o regulaciji plač in ostalih dodatkov meščanskemu učiteljstvu v celi kraljevini. Naredba, ki ie predložena v podpis ministru prosvete, se razlasi te dni.

— Imenovanje. Tovariš Ivko Radovanović, poverjenik UJU v Splitu, ie imenovan za višjega šolskega nadzornika za osnovno šolstvo v Dalmaciji. Vrlemu tovarišu in dobremu znancu izrekamo k zaslužnemu imenovanju svoje najsrčnejše čestitke!

— Celjski mestni šolski svet. »Nova Doba« objavlja: »S 1. januarjem 1921 prevzame kr. okr. glavarstvo v Celju del. rend, ki jih ie doslej vodil mestni magistrat kot politična oblast prve instance. Izvrši se to v smislu sklepa mestnega sveta. Ne pozabimo pa pri tem, da nam ie klerikalna ljublianska vlada svoičas v zvezi s tem po furtimaško odvzela našo važno kulturno institucijo: Celjski mestni šolski svet. — Brez odloga zahtevamo in pozivamo mestno gerentstvo da nemudoma stori v Ljubliani vse korake, da dobi mesto Celie zopet svoj mestni šolski svet ki nam ie bil iz strankarsko-političnih motivov brez vse motivacije odvzet.«

— Otvoritev višje pedagoške šole v Beogradu. Z odlokom ministra prosvete Svetozaria Pribičevića z dne 18. t. m. se ie otvorila v Beogradu višia pedagoška šola

— Božične počitnice trajajo v krajih, kier s srednje šole, do všteteza 3. januarja 1921., povsod drugod pa prične pouk že 3. januarja. Toľiko na vprašanja, ki nam dohajajo od raznih strani.

— Tehnična srednia šola v Ljubliani. Poverjeništvu za uk in bogočastie naznanja, da se dogovorno z ministrstvom trgovine in industriie, oddelek v Ljubliani, s pričetkom II. semestra tekočega šolskega leta 1920./21. ime Državne obrtne šole v Ljubliani izpremeni v ime: Tehnična srednia šola v Ljubliani. Organizacija zavoda ostane pri tej izpremembi naslova povsem neizpremenjena.

— Pevačko društvo beograd. učitelja. Beograjsko učiteljstvo ie ustanovilo svoj lastni mešani pevski zbor. Bratskemu društvu želi mnogo uspeha ljubljanski učiteljski pevski zbor!

— Šolstvo v Srbiji in Črni gori. Po zadnjih statističnih podatkih ministrstva prosvete ie v Srbiji 2296 šol z 4235 učitelji, v Črni gori 264 šol z 495 učitelji.

— Himen. Marljiva tainica okrajnega učiteljskega društva za kočevski okraj, tovarišica Anica Šiška iz Ribnice, se ie poročila 28. t. m. z g. Teodorjem Tomšičem, računskim svetnikom v Ljubliani. Obilo sreče!

— Za jugoslovansko Matico ie nabralo na praznik uiedinienia SHS učiteljstvo v Trebnjem med rodoljubnimi domačini znesek 430 K.

Slovenska šolska Matica. Za Letopis S. Š. M. ie spisal vseučiliški profesor dr. France Veber zanimivo razpravo: Bežek — slovenski psiholog. To v dopolnilo vsebine, ki smo jo priobčili zadnjič. — Izven naročnine bo izdala S. Š. M. dr. Ljudevit Pivko: »Dramatsko pesništvo«.

— Smrtna kosa. Pretekli petek ie umrl v Podbrezju pri Mariboru tamkaj živeči upokojeni nadučitelj, tov. Jurij Bregant, P. v m.!

— Uredništvo izjavlia, da tov. Ivan Primožič ni v nobeni zvezi z noticami ki so izšle v našem listu glede letošnjega Kmetijskega tečaja na Grmu.

Članarina in darila za Učiteljski konvikt. Arnshek Janko iz Hrušice pri Ljubliani 30 K. — Anica Neubauer iz Smartnega pri Kranju 10 K. — Urh Konjar iz Motnika 10 K. — Nežka Kanduč iz Motnika 10 K. — Mina Malenšek iz Spitaliča 10 K. — Mara Bambergova iz Kranjske gore 25 K. — Bertoncelj Josip 10 K. Lizika Hrenova 10 K, oba iz Kovorja. — Učiteljstvo iz kamniškega okraja nabralo ob slovesu tovariša-nadzornika Janka Polaka 116 K. — »Učiteljsko društvo za Prekmurje« v Murski Soboti 390 K. — Kuko-vič Anton 10 K, Planer Albert 10 K, Planer Marija 10 K, Robec Ana 10 K, Leben Rozina 10 K, vsi na Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici. — Mara Judnič iz Zabukovja pri Sevnici 20 K. — Mihelčič iz Sele nad Škofjo Loko 20 K. — Peterlin Mara iz Most pri Ljubliani 20 K. — Avgusta Kolnik iz Radeč pri Zidanem mostu 20 K. — Današnja zbirka 751 K; uspeh darovanja do današnjega dne — K 9586.90. Živili darovalci in nasledniki!

Neodrešena domovina.

—r Učiteljska stavka v zasedenem ozemlju. Že skoro tri tedne traja stavka srednješolskih učiteljev; tri tedne so že zaprte vse srednje šole v Julijski Benečiji izvzemši edinoie mestne srednje šole v Trstu. — Brez pouka so vsled tega vsi dijaki strokovnih šol v Trstu: navtične in trg. akademije ter vseh oddelkov (tudi večernih) obrtne šole. Na deželi so zaprti vsi srednješolski zavodi, državni in deželni: v Gorici, v Gradiški, v Kopru, v Pulju, v Rovinju in v Lošnju. Solidarno z italijanskimi profesorji stavkajo seveda tudi profesorji na idrijski realni in gimnaziji ter na tolminskem učiteljsku. V Furlaniji so zaprte tudi dnevne obrtne šole. Edinoie profesorji italijanske deželne gimnazije v Pazinu se ne udeležujejo gibanja, O kastavskem učiteljsku ni sicer nobenega poročila, a zdi se, da so se tudi kastavski profesorji pridružili štrajkujočim.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedeno knjige, muzikalije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubliani«, Franciškanska ulica št. 6.

Koledar družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1921. — V Narodni Tiskarni ie izšel ta priljubljeni koledar, ki dela vso čast tiskarni sami kakor tudi vodstvu družbe, ki ga ie izdalo in založilo. Poleg običajne koledarske vsebine ie posvečen pretežni del knjige »Narodnemu delu«, ki obseza tele sestavke: 1. Bratom trpinom (pesem). 2. Težki dnevi. 3. Gospa sveta (pesem). 4. Ivani Supančičevi v spomin. 5. Gosposvetski zvon (pesem). 6. Dr. Josip Georg. 6. Dr. Josip Lenče. 7. Teodor Drenik. 8. Ivan Bonač. 9. Iznebimo se znakov našega dovcerajšnjega suženjstva! 10. Narodna preokovanja. 11. Vestnik družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubliani, ki podaja v glavnem sliko družbinega delovanja v l. 1919. — Upoštevanja vreden ie sestavek »Iznebimo se znakov našega dovcerajšnjega suženjstva« iz peresa g. Marice Bartolove. Res, čas bi že bil, da se otresemo vse tuje navlake pri nazivanju naših žen ter se približamo v tem oziru bratom Srbom. Nedosledno pa ie, da se nekoliko strani dalje (str. 76.) za tem spisom že greši proti ravnostim navodilom g. Bartolove! Slednjič nam ne dopada poznailo, ki ga beremo na str. 90.: »Petindvajsetletnico obhajata l. 1921. podružnica za Vel. Lašče in okraj ter neka podružnica na zasedenem ozemlju.« Čemu to skrivnostno imenovanje, da ne pridemo s polnim imenom te podružnice na dan? — Družbin koledar najtopleje priporočamo. Naj bi ne bilo slovenske hiše, v kateri bi ne bil poznan! Cena knjigi ie 16 kron. Naroča se pri družbi sami v Ljubliani, pa tudi po ljubljanskih knjigarnah.

Jos. C. Oblak: Krpanova kobila. Literarna debata ob obelodni Cankarjeve smrti. V Ljubliani 1920. Natisnila Učiteljska tiskarna. — K drugi

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.

V očigled največnejši izdelavi, okusni obliki in trpežnosti so moji izdelki brez konkurence. Za so idno delo ga-
- - - rantiram. - - -